

02 lutego 2021

NUTA HISTORII - 17 ROCZNICA POWSTANIA ODDZIAŁU

Oddział Specjalny Żandarmerii Wojskowej w Warszawie został utworzony w 2004 roku na mocy Zarządzenia Nr 52/MON z dnia 22 września 2003 r. w sprawie utworzenia specjalistycznej jednostki organizacyjnej ŻW, dzień 02 lutego 2004 roku jest datą powstania pierwszej tego typu jednostki w ŻW.

Oddział Specjalny Żandarmerii Wojskowej w Warszawie jest specjalistyczną jednostką Żandarmerii Wojskowej podporządkowaną Komendantowi Głównemu ŻW. Zgodnie z zarządzeniem nr 38/MON z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zakresów działania jednostek organizacyjnych Żandarmerii Wojskowej do głównych zadań Oddziału należy wykonywanie czynności ochronnych wobec kierownictwa Ministerstwa Obrony Narodowej i wojskowych delegacji zagranicznych, a także przeciwdziałanie oraz fizyczne zwalczanie aktów terrorystycznych w środowisku lądowym, wodnym oraz z powietrza na terenach i obiektach wojskowych.

Komendantem Oddziału Specjalnego Żandarmerii Wojskowej w Warszawie jest płk Sławomir Tęcza.

Dzisiejsza rocznica powstania Oddziału zbiega się z 78 rocznicą utworzenia kierownictwa Dywersji „Kedywu” AK, które powstało w dniu 22 stycznia 1943 r. na mocy rozkazu Komendanta Głównego AK gen. Stefana Roweckiego „Grot”.

Rozkaz „Grotą” nr 84 był następstwem podjęcia jesienią 1942 roku decyzji o wzmożeniu walki z wrogiem i rozpoczęcia wówczas prac organizacyjnych nad stworzeniem w tym celu nowej struktury. Miała ona powstać głównie w oparciu o Związek Odwetu i „Wachlarz”. W skład Kedywu weszły także Grupy Szturmowe Szarych Szeregów i Tajna Organizacja Wojskowa.

Akcje dywersyjne i podtrzymywanie ducha

Rozkaz stawiał zadanie dokonywania coraz silniejszych ataków na okupanta niemieckiego poprzez akcje dywersyjne i sabotażowe, a także przygotowywanie żołnierzy AK do udziału w powstaniu i utrzymywanie w społeczeństwie ducha bojowego. Rozkaz zobowiązywał Komendę Główną Armii Krajowej oraz komendy obszarów i okręgów AK do stworzenia struktur pod nazwą Kierownictwo Dywersji (Kedyw). Pierwszym szefem Kedywu KG AK był do lutego 1944 r. płk Emil August Fieldorf. Zastąpił go na tym stanowisku ppłk Jan Mazurkiewicz „Radosław”. Zadaniem Kedywu Komendy Głównej AK były m.in. planowanie akcji dywersyjnych i sabotażowych w skali kraju, kierowanie własnymi oddziałami dyspozycyjnymi, nadzór nad Kedywami obszarów i okręgów, szkolenie kadr oddziałów dywersyjnych oraz produkowanie środków walki.

Kedyw KG AK miał następujące oddziały dyspozycyjne: „Motor” (następnie „Sztuka”), „Agat” (następnie „Pegaz” i batalion „Parasol”), batalion „Zośka”, „Anatol” (następnie „Miotła”). Oddziały dyspozycyjne Kedywu KG AK liczyły ok. 1500 żołnierzy. Dziełem Kedywu było odbicie w akcji pod Arsenalem w marcu 1943 roku Jana Bytnara „Rudego” i innych więźniów Pawiaka przez żołnierzy Grup Szturmowych Szarych Szeregów. W sierpniu 1943 roku oddział Kedywu („Motor”) zdobył w Warszawie 100 milionów złotych, uprowadzając ciężarówkę Banku Emisyjnego (akcja „Góral”).

Likwidowali agentów gestapo

Kedyw likwidował agentów gestapo, funkcjonariuszy więzienia Pawiak, znęcających się nad więźniami. Najślynniejszą akcją było zastrzelenie w lutym 1944 r. przez żołnierzy oddziału „Agat” generała SS i policji na dystrykt warszawski Franza Kutschery. Kedyw przeprowadzał akcje dywersyjne paraliżujące dostawy dla wojsk niemieckich na froncie wschodnim, wysadzając mosty i wykolejając pociągi (akcja „Jula” w kwietniu 1944 r.). Za akcję Kedywu uważa się dokonaną jeszcze przed wydaniem rozkazu Komendanta Głównego AK, akcję

„Wieniec” – dywersję na terenie warszawskiego węzła kolejowego w październiku 1942 roku (Związek Odwetu). Oddziały Kedywu atakowały także niemieckie strażnice na granicy polskich ziem wcielonych do III Rzeszy i Generalnego Gubernatorstwa (akcja „Taśma”).

Z oddziałów dyspozycyjnych Kedywu KG AK powstało Zgrupowanie „Radosław”, walczące podczas Powstania Warszawskiego na Woli, Starym Mieście i na Czerniakowie.

Decyzją nr 148/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 23 kwietnia 2014 r. Oddział Specjalny Żandarmerii Wojskowej w Warszawie przyjął dziedzictwo tradycji Oddziału Dyspozycyjnego „A” Kedywu Okręgu Warszawa Armii Krajowej.

Tekst: Konrad, źródła: PAP